

C-12/22. sz. ügy

**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás**

A benyújtás napja:

2022. január 6.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Okresný súd Prešov (Szlovákia)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2021. december 13.

Felperes:

UR

Alperes:

365.bank a. s.

Az eljárás tárgya

Fogyasztói hitel – Fogyasztóvédelem – 2008/48/EK irányelv – 93/13/EGK irányelv – Fogyasztói hitelmegállapodás elemei – Fogyasztói hitelmegállapodás időtartama – A szolgáltató által a fogyasztó kárára szerzett jogalap nélküli gazdagodás visszatérítése iránti követelés érvényesítési jogának elévülése – A tényleges érvényesülés elve és az elévülési idő kezdő időpontja

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az uniós jog értelmezése, EUMSZ 267. cikk

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

Megfelelnek-e a 2016. december 21-én kötött fogyasztói hitelmegállapodásban foglalt, a jelen végzésben említett adatok a hitel típusára vonatkozó, 2008/48/EK irányelv 10. cikke (2) bekezdésének a) pontjában előírtak szerinti világos és egyértelmű meghatározásnak?

Megfelelnek-e a 2016. december 21-én kötött fogyasztói hitelmegállapodásban foglalt, a jelen végzésben említett adatok a hitelmegállapodás időtartamára vonatkozó, a 2008/48/EK irányelv 10. cikke (2) bekezdésének c) pontjában előírtak szerinti világos és egyértelmű meghatározásnak?

Megfelelnek-e a 2016. december 21-én kötött fogyasztói hitelmegállapodásban foglalt, a jelen végzésben említett adatok a hitel típusára vonatkozó, a 2008/48/EK irányelv 10. cikke (2) bekezdésének g) pontjában előírtak szerinti világos és egyértelmű meghatározásnak, és

- a fogyasztói hitelmegállapodásnak tartalmaznia kell-e a THM kiszámításának matematikai képletét, az alapul vett változó elemekkel együtt, valamint magát a számítást,
- elegendő-e, ha a fogyasztói hitelmegállapodás tartalmazza a THM kiszámításához szükséges változó elemeket, vagy ezeket a változó elemeket újra fel kell tüntetni, világosan megjelölve, hogy a THM kiszámításával kapcsolatos feltevésekről van szó?

Úgy értelmezhető-e a 93/13/EGK irányelv, hogy az előírja, hogy a nemzeti szabályozás vagy gyakorlat kötelezze a bíróságot arra, hogy a szerződési feltételt a szerződéses jogviszony megszűnését követően is tisztességtelennek minősítse, mint ahogyan ez a jelen ügyben történt?

Ellentétes-e a 93/13/EGK tanácsi irányelv egészével, és különösen annak ötödik preambulumbekkezdésével (mivel általában a fogyasztók nem ismerik azokat a jogszabályokat, amelyek saját országukon kívüli tagállamokban az áruk értékesítésére és szolgáltatások nyújtására vonatkozó szerződéseket szabályozzák; mivel ezen ismeretek hiánya visszatárhathja a fogyasztókat attól, hogy közvetlenül egy másik tagállamban szerezzenek be árukat és vegyenek igénybe szolgáltatásokat) az olyan bírói gyakorlat, amely a fogyasztói hitelmegállapodás valamely kötelező elemének állítólagos hiánya esetén azt feltételezi, hogy ez a körülmény már a hitelmegállapodás aláírásakor ismert volt a fogyasztó előtt, különösen akkor, ha a fogyasztó a további kapcsolódó hiteldokumentum (pl. általános fogyasztói hiteltájékoztató formanyomtatvány, kapott dokumentumok jegyzéke stb.) aláírásával külön megerősítette, hogy megismerte a hitelmegállapodást?

Ellentétes-e a fogyasztóvédelem és a tényleges érvényesülés elvével, ha a nemzeti jog a szolgáltató által a fogyasztó rovására szerzett jogalap nélküli gazdagodás visszatérítése iránti követelés érvényesítésére szubjektív, egyben azonban objektív, semleges kritériumon (a jogalap nélküli gazdagodás bekövetkeztén) alapuló elévülési időt ír elő annak érdekében, hogy az elévülési idő kezdő időpontjának meghatározása ne kizárólag a fogyasztó mérlegelésére legyen bízva, és így a szolgáltatónak ne legyen tényleges lehetősége arra, hogy az elévülési kifogásra hivatkozva védekezzen?

Összeegyeztethető-e a fogyasztóvédelem és a tényleges érvényesülés elvével, ha a szolgáltató által kötött fogyasztói hitelmegállapodásban szereplő bármely hiányosságot feltétlenül a szolgáltató szándékos magatartása következményének kell tekinteni?

Úgy kell-e értelmezni az Európai Unió Bíróságának alább hivatkozott ítéleteiben említett tényleges érvényesülés elvét, hogy a hitel kamat- és díjmentes jellegének jogcímén szerzett jogalap nélküli gazdagodás elévülési ideje a hiba miatt csak attól az időponttól kezdődik, amikor a bíróság e hiba tárgyában határoz (például a hitel kamat- és díjmentes jellegének megállapításával)?

Melyik időponttól kezdődik az elévülési idő a Bíróság alább hivatkozott ítéleteiben alkalmazott tényleges érvényesülés elve alapján?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések és a Bíróság ítélkezési gyakorlata

A fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv: különösen a 10. cikk (2) bekezdése

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv, különösen a 3. cikk

A Bíróság C-485/19. sz. ügyben hozott ítélete (a rendelkező rész 1. pontja)

A Bíróság C-224/19. és 259/19. sz. egyesített ügyekben hozott ítélete (a rendelkező rész 4. pontja).

A Bíróság C-776/19. és C-782/19. sz. egyesített ügyekben hozott ítélete (a rendelkező rész 1. pontja).

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Zákon č. 129/2010 Z.z. o spotřebitelských úveroch (a fogyasztói hitelről szóló 129/2010. sz. törvény)

9. § (2) bekezdése: A fogyasztói hitelmegállapodásnak a polgári törvénykönyvben előírt általános elemeken túlmenően a következő elemeket kell tartalmaznia:

a) a fogyasztói hitel típusa,

f) a fogyasztói hitelmegállapodás időtartama és a fogyasztói hitel végső visszafizetésének időpontja (2018. május 1-jétől a fogyasztói hitelmegállapodás időtartama),

k) a teljeshiteldíj-mutató és a fogyasztó által fizetendő teljes összeg, a fogyasztói hitelmegállapodás megkötésének időpontjában érvényes adatok alapján kiszámítva; valamennyi, a teljeshiteldíj-mutató kiszámításához felhasznált feltevés megemlítésével.

Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. (a 40/1964. sz. polgári törvénykönyv), 107. §:

(1) A jogalap nélküli gazdagodás megtérítéséhez való jog azon időponttól számított két év alatt évül el, amikor a jogosult tudomást szerez a jogalap nélküli gazdagodásról és megtudja, hogy ki gazdagodott jogalap nélkül az ő rovására. (A bíróság megjegyzése: szubjektív elévülési időről van szó)

(2) A jogalap nélküli gazdagodás megtérítéséhez való jog elévülési ideje legfeljebb három év, szándékos jogalap nélküli gazdagodás esetén pedig tíz év, attól a naptól számítva, amikor a jogalap nélküli gazdagodás bekövetkezett. (A bíróság megjegyzése: objektív elévülési időről van szó)

A tényállás és az eljárás rövid bemutatása

- 1 A felperes 2016. december 21-én fogyasztói hitelmegállapodást kötött az alperessel, amely alapján 5000 euró összegű kölcsön nyújtottak a részére, amelyet 96 havi, egyenként 83,89 euró összegű részletben kell visszafizetnie, a végső visszafizetési határidő pedig 2024. december 25. volt.
- 2 A felperes és az alperes közötti szerződésnek „A kölcsön alapvető paraméterei” című 2.2 pontja előírja, hogy célhoz kötött refinanszírozási kölcsönről van szó. Ugyanez a pont határozza meg a nyújtott kölcsön összegét, a havi kölcsönrészletek számát, a kölcsön végső visszafizetésének időpontját, a havi törlesztőrészlet összegét, az utolsó havi törlesztőrészlet összegét, a rögzített kamatlábat, a bank THM-jét, a piaci átlagos THM-et százalékban kifejezve, a kölcsön nyújtásáért fizetendő díjat, a maximálisan megengedett díjat, az adós által fizetendő teljes összeget, az első havi törlesztőrészlet esedékességének időpontját és minden további havi törlesztőrészlet esedékességének időpontját.
- 3 A kölcsönszerződésben szerepel, hogy a szerződés határozott időre, az adós alperessel szembeni, a kölcsönszerződésből eredő valamennyi kötelezettsége teljesítésének időpontjáig szól. Ha a kölcsönt a kölcsönszerződésnek megfelelően visszafizetik, a szerződés a végső visszafizetés időpontjaként meghatározott időpontban megszűnik. A megállapodás 2.4 pontja tartalmaz egy törlesztési ütemezést is, amely meghatározza az egyes részletek összegét tőke és kamatok szerinti bontásban; az első részlet 2017. január 25-én, az utolsó részlet pedig 2024. december 25-én esedékes.
- 4 Ami a THM kiszámításával kapcsolatos feltevést illeti, a szerződés a már említett adatokon kívül különösen a következő rendelkezéseket tartalmazza: a THM kiszámítását arra a feltevésre kell alapozni, hogy az adós részére a kölcsönszerződés megkötésének időpontjában egy összegben megállapított

kölcsönt folyósítanak. A kölcsönszerződés a szerződés szerinti időszakban marad érvényes, és az adós és a bank kötelezettségeit a kölcsönszerződésben meghatározott feltételek szerint és időpontokban teljesíti. A THM kiszámításához figyelembe vették a hitelezőnek a kölcsönszerződéssel kapcsolatos összes költségét, kivéve a fogyasztó által a kölcsönszerződésben meghatározott kötelezettségek valamelyikének nemteljesítése miatt fizetendő díjakat.

- 5 Az eljárásban részt vevő felek szerződéses jogviszonya addig tartott, amíg a felperes 2018. február 16-án önként vissza nem fizette a kölcsön teljes fennmaradó, 5715,08 eurós összegét.
- 6 Az Okresný súd Prešov (eperjesi járásbíróság, Szlovákia) előtt 2021. szeptember 16-án indított keresetében a felperes annak megállapítását kéri a bíróságtól, hogy a kölcsön kamat- és díjmentes, hogy az alperesnek 715,08 euró összegű jogalap nélküli gazdagodást kell visszatérítenie, és hogy a szerződéses feltételek tisztességtelenek.

Az alapeljárásban részt vevő felek főbb érvei

- 7 A **felperes** azt állítja, hogy a kölcsönszerződés nem tartalmazza a fogyasztói hitelről szóló 129/2010. sz. törvény és a 2008/48 irányelv által előírt elemeket. Állítása szerint a szerződés nem tartalmazza megfelelően a következő elemeket:
 - a kölcsön típusa;
 - a kölcsönszerződés időtartama;
 - a teljeshiteldíj-mutató kiszámításával kapcsolatos feltevések feltüntetése pedig nem elegendő.
- 8 A felperes rámutat arra, hogy a fogyasztói hitelről szóló szlovák törvény az irányelvtől eltérően nemcsak a kölcsön végső visszafizetése időpontjának, hanem a szerződés időtartamának feltüntetését is előírja. Az irányelv 10. cikke (2) bekezdésének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy a szerződés időtartamát a -tól -ig terjedő időszakokkal kell megjelölni. A felperes a Krajský súd v Prešove (eperjesi regionális bíróság, Szlovákia) 19Co/76/2019. sz. ügyben hozott határozatára hivatkozik, amely a szerződés időtartamával kapcsolatban *megköveteli annak pontos meghatározását, hogy a szerződést határozatlan vagy határozott időre kötötték-e meg, határozott idő esetén pedig fel kell tüntetni a szerződés pontos időtartamát. Szükségesnek tartja továbbá, hogy a szerződés időtartamára vonatkozó információk közvetlenül magában a fogyasztói szerződésben, azaz a fogyasztó által aláírt dokumentumban szerepeljenek. Hangsúlyozza, hogy a fogyasztói hitelről szóló szlovák törvény különbséget tesz a szerződés időtartama és a fogyasztói hitel végső visszafizetési időpontjának fogalma között, így a szerződésnek mindkét információt tartalmaznia kell.*

- 9 A felperes a Krajský súd v Prešove (eperjesi regionális bíróság) ítéletére is hivatkozik, amely szerint az THM feltüntetésekor nem elegendő csak a THM összegét megadni, hanem az THM kiszámításával kapcsolatos összes feltevést is fel kell tüntetni. A következő feltevéseket tehát: a kölcsönösszeg, a törlesztőrészletek gyakoriságának, a részletek számának, a kamatlábnak és az esetleges díjaknak a feltüntetését. A szlovák ítélkezési gyakorlat szerint a THM kiszámításához felhasznált feltevések megemlítésére vonatkozó követelmény teljesítéséhez nem elegendő magát a THM összegét megadni, hanem a szerződésnek tartalmaznia kell azt a **matematikai számítást** is, amely alapján a hitelező meghatározta a THM összegét.
- 10 A felperes állítása szerint a fogyasztói hitel **típusának** feltüntetését mind az irányelv, mind a fogyasztói hitelről szóló szlovák törvény előírja.
- 11 A felperes szerint a kötelező elemek hiánya a kölcsönszerződést kamat- és díjmentessé teszi, és az elévülési idő a hitel kamat- és díjmentességét megállapító bírósági határozattól kezdődik.
- 12 Az **alperes** szerint a felperes által állítólagosan hiányolt valamennyi szerződéses elemet a „fogyasztói hiteltájékoztató formanyomtatványok” is felsorolják, amelyekben:
 - a 2. pont a) alpontja tartalmazza a fogyasztói kölcsön típusát: célhoz kötött refinanszírozási kölcsön.
 - a 2. pont d) alpontja tartalmazza a kölcsönszerződés időtartamát: a kölcsönszerződést határozott időtartamra, a kölcsönszerződésből eredő, a bankkal szembeni valamennyi kötelezettség teljesítésének időtartamára kötik. A megfelelő törlesztés esetén a kölcsönszerződés időtartama 96 hónap, a kölcsön végső visszafizetésének várható időpontja az első részlet esedékességének időpontjától függ, és a 96. havi részlet megfizetésének felel meg.
 - a 3. pont b) alpontja tartalmazza a teljes hiteldíjmutatót: a THM-et a következő adatok alapján kell kiszámítani: fogyasztói hitel összege, a havi fix törlesztőrészlet összege, a fix törlesztőrészletek teljes száma, a kamatláb összege, ezt követően a rendelkezés arra hivatkozik, hogy pontosan mit tartalmaz a szerződés.
- 13 Az alperes ezért meg van győződve arról, hogy mind az irányelv, mind a fogyasztói hitelről szóló szlovák törvény követelményeinek eleget tett. Az alperes szerint a kölcsön kamat- és díjmentességének megállapítása, a jogalap nélküli gazdagodás megtérítése és a valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegének megállapítása iránti keresetet több mint három évvel a kölcsön visszafizetése után nyújtották be, és ezért nyilvánvalóan spekulatív.
- 14 Az alperes hangsúlyozza továbbá, hogy a felperes 2016. december 16-án, azaz a kölcsönszerződés megkötése előtt 5 nappal kapta meg a fogyasztói

hiteltájékoztató formanyomtatványt, így a felperesnek – abban az esetben, ha bizonyos elemek nem voltak számára világosak – elegendő idő állt rendelkezésre, hogy a szerződés aláírása előtt ezen elemek tisztázása érdekében megtegye a szükséges lépéseket.

- 15 Az alperes a Bíróság C-290/19. sz. ügyben hozott határozatára hivatkozik, amely szerint, ha a hitelező a kölcsönszerződésben pontosan feltünteti a THM pontos összegét, akkor teljesítette a fogyasztó felé fennálló tájékoztatási kötelezettségét.
- 16 Az alperes a polgári törvénykönyv 107. §-ának (1) és (2) bekezdése alapján elévülési kifogással is élt. Még ha az elévülési idő a kölcsön teljes összegének visszafizetése napján kezdődött volna is, a jogalap nélküli gazdagodás visszafizetése iránti követelés a kereset bírósághoz való beterjesztésekor indításakor már elévült volna.
- 17 Az alperes szerint az Európai Unió Bíróságának a C-698/18., C-699/18., C-224/19. és C-259/19. sz. ügyekben hozott ítéleteiből következik, hogy
 - a) a jogbiztonság érdekében a fogyasztók számára észszerű keresetindítási határidők elévülés terhe melletti meghatározása összeegyeztethető az uniós joggal. Ez vonatkozik arra a szabályra is, amely a fogyasztók által indított keresetek tekintetében, valamint a kölcsön kamat- és díjmentességének megállapításához fűződő restitutív joghatások érvényesítése iránti kereset esetében is lehetővé teszi az elévülési kifogás megtételét.
 - b) ha a hároméves elévülési időt törvény írja elő, és az előre ismert, akkor ez elegendő eszközt jelent az érintett fogyasztó számára a hatékony jogorvoslat előkészítéséhez és benyújtásához. Az elévülési idő tartama tehát önmagában nem összeegyeztethetetlen a tényleges érvényesülés elvével.
- 18 Mind a felperes, mind egyes szlovák bíróságok úgy értelmezték a Bíróság C-485/19. sz. ügyben hozott ítéletét, hogy a Bíróság csak a 10 éves objektív elévülési időt „hagyta meg”.

A kérelem indokolása

- 19 A kérdést előterjesztő bíróság szerint a fogyasztói hitelről szóló szlovák törvény a szerződés időtartama tekintetében nem megfelelően ültette át az irányelvet, és a szóban forgó szerződés megkötésekor a szolgáltatónak további elemet kellett biztosítania, amint az az irányelv és a fogyasztói hitelről szóló szlovák törvény hivatkozott részének összehasonlításából is kitűnik.
- 20 A felek közötti szerződéses jogviszony már megszűnt, ezért a szerződési feltétel tisztességtelen jellegére nem lehet hivatkozni.
- 21 A nemzeti bíróságnak az elévülési idő megfelelőségével is foglalkoznia kell. E bíróság álláspontja szerint ellentétes a tényleges érvényesülés elvével, ha a jogalap

nélküli gazdagodás – a tisztességtelen szerződési feltétel alapján nyújtott szolgáltatás – visszatérítése iránti követelés elévülési ideje azelőtt kezdődik meg, hogy a bíróság e tisztességtelen szerződési feltételről határozatot hozott volna.

- 22 Másrészt a bíróság kétségbe vonja, hogy ugyanezt a következtetést kell-e levonni abban az esetben is, amikor a szerződés nem tartalmaz valamely törvényben meghatározott elemet (amelynek hiánya arra enged következtetni, hogy a kölcsön díj- és kamatmentes), vagy azt nem megfelelő módon tünteti fel.
- 23 A bíróság úgy véli, hogy a fogyasztó jogalap nélküli gazdagodás bekövetkeztéről való tudomásszerzésének egy konkrét objektív időponthoz kell kapcsolódnia. Nem elegendő a fogyasztó azon pusztá állítása, miszerint a jogalap nélküli gazdagodásról adott időpontban szerzett tudomást harmadik féltől (például egy polgári társulástól, amely igazolást állít ki számára arról, hogy a kereset megindításától számított 2 éven belül szerzett tudomást a jogalap nélküli gazdagodásról).
- 24 A nemzeti bíróság szerint az elévülés kezdetének kérdését illetően a jogalap nélküli gazdagodás jogcímén alapuló, visszatérítés iránti kereset esetében nincs különbség a fogyasztói jogviszonyból és az egyéb jogviszonyból eredő kereset között, kivéve, hogy a fogyasztói jogviszonytól eltérő jogviszonyok tekintetében a nemzeti szabályozás nem írja elő, hogy az elévülési idő csak abban az időpontban kezdődik, amikor a bíróság megállapította e keresetek jogalapját.
- 25 A nemzeti bíróság nem ért egyet a felperes jogi érveivel, és egyetért az alperes jogi érveivel, tehát a Krajský súd v Prešove (eperjesi regionális bíróság) (mint fellebbviteli bíróság) ítélezési gyakorlatára tekintettel úgy döntött, hogy kéri a 2008/48/EK és a 93/13/EGK irányelv, valamint a Bíróság ítéleteinek értelmezését. Ezen irányelvek és az ítélezési gyakorlat értelmezése elengedhetetlen az ügy érdemi elbírálásához.
- 26 Következésképpen a nemzeti bíróság előterjeszti a jelen ítélet rendelkező részében feltett kérdéseket előzetes döntéshozatalra.